

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

3. De teste, aduocato, consultore, & confessore tam iudicis quam Rei,
qualiter irregulares sint, vel ab irregularitate liberentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

quæ, quia eo casu non te liberè immisceas causæ sanguinis, sicuti immisceatur iudex officium iudicandi assumens, sed lege charitatis coactus. Credibile autem non est Ecclesiam irregularitate afficere velle actionem iure naturali debitam: esset enim impedimentum apponere operibus charitatis, & pietatis. Atque ita docent Caietan. 2. 2. q. 33. art. 7. Suar. disp. 47. sect. 2. n. 12. & 15. Henrici, cap. 12. num. 8. Molin. 1. de iustit. tract. 2. disp. 109. post 3. conclus. §. illud etiam. & tract. 3. disp. 8. nu. 9. Auila disp. 5. sect. 2. dub. 11. conclus. 3. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. num. 6. Bonac. disp. 7. q. 4. pun. 2. numero 7. in fine, & alij apud ipsos: & colligitur ex capit. accusati de accusationib. vbi accusans propriè non afficitur hoc irregularitatis impedimento.

9 Quæ dicta sunt de accusatore, vel denunciatore, dicenda sunt de clamante, detinente, & comprehendente damnificatorem, quia hæc actiones sunt media ad præuocandum damnum, vel iam factum recompenandum. Ergo quæ ratione licet accusare licet has actiones præstare. Sicuti expressè notauit Couarru. dicto §. 5. num. 4. vers. decimo. Et cap. 1. n. nos, §. vltim. de homicidio. Nauar. cap. 27. nu. 220. Henrici, cap. 12. num. 8. Molin. disp. 7. q. 4. num. 11. Auila 7. p. disputat. 5. sect. 2. dub. 9. concl. 1. vers. quarto excusat. Suar. disp. 47. sect. 2. num. 20.

10 Quod si detentus ab ipsis superuenientibus occidatur, irregularis non est. Tum quia irregularis esse non potest ex defectu perfectæ lenitatis, cum illud homicidium non fuerit factum autoritate publicâ. Tum quia non est irregularis irregularitate proueniente ex homicidio iniusto, cum ipse illi causam culpabilem non dederit, neque homicidium potuerit impedire. Quod à fortiori verum habet casu, quo detentor protestaretur se nolle deformationem aliquam fieri detentio. Sicuti videtur affirmare Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 2. vers. octaua, Auila 7. p. disput. 5. sect. 2. dub. 15. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. post medium. vers. sed quid si aliquis. Bonac. disp. 7. q. 4. pun. 1. num. 18. Tametsi contrarium videatur sentire Abbas, & Innocent. in cap. significasti el. 2. de homicidio. Syluest. verbo homicidium 3. q. 7. Nauar. cap. 27. num. 236. Suar. disp. 47. sect. 2. num. 21. affirmantes si damnam præuium sit à detentore irregularem fore irregularitate proueniente ex homicidio casuali. Sed hoc ad summum verum esse potest, cum detentor excusare possit homicidium absque proprium bonorum iactura; aliâ sibi homicidium imputandum non est, cum non sequatur ex eius actione, neque actio detentionis fuerit illicita.

§. III.

De teste, Aduocato, consulatore, & Confessore tam iudicis, quam rei qualiter irregulares sint, vel ab irregularitate liberentur.

- 1 Clericus nequit esse testis in causa sanguinis.
- 2 Testis voluntariè testificans in causa siue criminali, siue civili, ex quo testimonio mors, vel mutilatio sequatur, irregularis est.
- 3 Si in causa criminali laicus præcepto iudicis compellitur testimonium ferre, satis probabile est irregularem non fore.
- 4 Idem dicendum est, si in causa civili testimonium ferat ad instantiam partis potentis absque timore irregularitatis causam prosequi.
- 5 Quod dictum est de teste, dicendum de aduocato.
- 6 Qualiter Aduocatus defendens reum, ex cuius defensione accusator occiditur, irregularis sit.
- 7 Consulor si consilium præstet Iudici iuridicè irregularis est.
- 8 Confessor negans iudici absolutionem, nisi sententiam sanguinis proferat ad quam in conscientia tenetur, non est irregularis.
- 9 Idem est si penitentem obligaret ad faciendum delictum mortis dignum.

1 Clericus nequit esse testis in causa sanguinis contra reum, vt colligitur ex cap. his à quibus 2. q. 8. vbi Clericis iudicium sanguinis prohibetur, cui iudicio multum cooperatur testis, idèoque à nullo Iudice cogi potest ad testificandum in dicta causa, quia nequit cogi ad illicitum, & sibi grauius damnosum. Sicuti ex communi tradit S. Thom. 2. 2. q. 7. art. 1. ad 3. Abbas in cap. sententiam num. 11. Ne Clerici, vel monachi. Sotus lib. 5. q. 7. art. 1. in fine, Perez ad Villadiego cap. 6. num. 50. & in additionib. ad cap. vlt. pag. 186. Mascard. de probationib. volum. 3. conclus. 1357. num. 62. Laym. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. num. 5. vers. exinde. Quinimo neque laicum aspirantem ad clericatum cogi posse ad ferendum testimonium in causa sanguinis docet Auila 7. p. disp. 5.

sect. 2. dub. 13. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 9. Quamuis Bernardus Diaz in pract. cap. 99. affirmat non esse receptum in praxi forensi. Notanter dixi contra reum; nam si pro reo testimonium ferendum sit, Clerico prohibitum non est, testem esse, neque obinde irregularitatem incurrit, esto ex accidenti detegatur accusatoris calumnia, & ob id pena talionis puniatur, quòd benè norauit Bernardus Diaz in pract. cap. 99. num. 22. Sayrus lib. 6. cap. 18. num. 11. Suar. disp. 47. sect. 4. n. 9. Auila dub. 13. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 4. quia illud testimonium ad probandum rei innocentiam dirigitur, cui poenitentia actoris per accidens contingit, neque testi est imputanda. Requiritur tamen licentia Prælati ad dictam testimoniationem licitè pro reo præstandam, quam Prælati non tenent, sed maturo iudicio, & causæ cognitione debet concedere: vt aduertit Bernard. Diaz loco alleg. & Auila 8. p. de irregular. disp. 5. sect. 2. dub. 13. His positis,

Dicendum est testem voluntariè testificantem in causa siue criminali, siue civili, ex quo testimonio mors, vel mutilatio sequatur, testificatio irregularem esse, quia morti cooperatur, neque illi prodest protestatio, cum solam propriam causam defendenti hoc protestationis beneficium concedatur, cap. Prælati de homicidio lib. 6. quod in teste procedente non potest, qui non in propria causa, sed in aliena testatur. Sicuti ex communi notat Couarru. in Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 5. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 9. Lulius Clar. lib. 5. sentent. §. vlt. q. 2. num. 8. Molin. tract. 3. disp. at. 7. numero 10. Suar. disp. 47. sect. 3. in fine. Paul. Laym. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. e. 7. vers. exinde. Sayrus lib. 6. c. 16. n. 9. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. in fine. & alij passim.

Verum si in causa criminali, in qua laicus præcepto Iudicis compelli potest ad testimonium ferendum, sic compellus testimonium ferat, existimo satis probabile ob eam testificationem irregularem non fore, quia nequit dici in ea protestatione, & mortis cooperatione defectum lenitatis habuisse; cum non voluntariè, sed præcepto compellus testimonium tulerit. Neque credendum est voluisse Ecclesiam irregularitatem imponere testi ob testificationem iure nature debitam, alias retraherentur testes à veritate propalanda. Quæ in Iudice nullo modo procedunt, cum iudex voluntariè & non ex præcepto officium iudicandi assumit, ac proinde mirum non est quod irregularitatem incurrat sententiam sanguinis ferens. Sicuti docent aduersus alios Doctores Coninch. disp. 18. dub. 10. num. 96. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. & indicat Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. numero 6.

Quod similiter dicendum censeo, si in causa civili testimonium ferat ad instantiam partis potentis absque timore irregularitatis causam prosequi. Nam ex eo quòd accusatori concessum sit, vt possit absque timore irregularitatis protestatione facta querelam apponere, censetur ei concessa potestas producendi testes, siquidem depositio testium necessaria est ad se seruandum indemnem. Testes autem producti testimonium irregularem haberent, à testificando detinerentur. Conueniens igitur erat testes sic productos ab irregularitate liberari. Atque ita docet Coninch. dicto dub. 10. num. 94. Suar. sect. 2. num. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. vers. secundus casus. Denique si timore cadente in constantem virum cogaris testificare in causa sanguinis, ab irregularitate credo te liberum esse; quia non te ingeris voluntariè, sed coactè sententia sanguinis, idèoque dignus non es, vt hoc impedimento afficiaris. Sicuti notauit Maiol. lib. 2. de irregular. c. 8. Coninch. dub. 10. num. 96. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. vers. tertius.

Quod dictum est de teste, dicendum est de Aduocato omnem irregularem, si reus contra quem aduocat, occidatur, vel deformatur, vt est omnium sententia ex cap. aliquantibus 11. dist. & pluribus comprobat Sayrus lib. 6. cap. 16. num. 10. Suar. disputat. 47. sect. 4. numero 4. Bonac. disputat. 7. q. 4. p. 3. numero 5.

Difficultas est; An Aduocatus ita reum defendens, vt accusator pena deformationis plectatur irregularis sit? Et quidem si in defensione rei aliqua obiecit aduersus accusatorem conuincens illum de calumnia, sine dubio irregularis erit, quia deformationis est causa directâ, & per se. Si autem solum accusati patrocinium susceperit innocentiam illius declarando, absque exceptione expressa calumnia (quod rectè fieri potest) non erit irregularis, præcipue si protestationem fecerit, iuxta cap. Prælati de homicidio in 6. quia tunc solum censetur causa mortis remota, & per accidens. & que ipsi aduocato adscribi non debet, sed accusatori, e iusque malitia: vt rectè tradit Couarru. 2. p. rel. in Clement. si furiosus de homicidio, §. 5. num. 6. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 10. Suar. disp. 47. sect. 4. num. 7. & 8. Auila 7. p. disputat. 5. sect. 2. dub. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 4. Quod à fortiori constat in casu quo aduocatus reum iuste, vel iniuste defendat, & nihilominus reus moriatur; quia non moritur ex illius patrocinio, sed ex proprio delicto; & hæc conclusio habet verum, etiam si Aduocatus Clericus sit. Nam esto peccet se ingerendo absque

gravi necessitate in illo officio cap. 1. disp. 51. quia tamen non peccat contra iustitiam illud exercens, neque ex illo mors accusato euenit, non est irregularis. Verum si ex negligentia, vel imperitia advocati reus, cuius patrocinium suscipit, deformetur, aliis non deformandus; Aduocatus irregularis erit non ex defectu lenitatis, sed ex delicto iustitiam commisso: vt docuit Nauar. c. 27. m. 22. Suar. d. 47. sect. 4. m. 6. Bon. d. 7. q. 4. p. 3. n. 6. in fine.

Eadem irregularitate existimat Suar. d. 47. sect. 4. num. 6. affici Aduocatum partes accusatoris iniuste suscipientem, qui de calumnia conuictus occisus fuit, quia cessante patrocinio advocati non auderet accusator moratiter loquendo, causam profequitur, que ad eum constitueretur in illo discrimine vite. Ergo censetur cooperari morti accusatoris. Sed rectius docuit contrarium Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 8. conclus. Nam si Aduocatus bona fide processit, et dicens accusationem legitimam esse, sicuti excusatur à delicto, sic excusari debet ab irregularitate delicto annexa: vt aduertit Bonac. dicta disp. 7. de irregular. q. 4. pun. 3. numero. 5. Si vero mala fide processit, est iniustus sit aduersus accusatum, nullam tamen aduersus accusatorem iniustitiam committit, ideoque non potest ei mors tanquam cooperatori iniusto imputari. Et licet ipse accusator accusationem non instituerit, nisi advocati patrocinium haberet, inde non sequitur aduocatum irregularem fore; quia ex illo patrocinio non euenit accusatori mors auctoritate publica, sed ex calumnia aliunde probata. Alias quoties cooperatus esses furto, ob cuius causam suscipitur irregularis esses, quod nullatenus est dicendum; quia non est causa mortis, sed delicti ratione cuius mors infligitur.

7. Quoad consultorem attinet communis sententia est irregularitatem incurere, si consilium præbeat Iudici, qui mouetur ad sententiam proferendam in causa sanguinis. Quod intelligendum est, quando consilium à iudice expostulatur iuridice. Nam si priuatum exposulatur, & Iudex tanquam quælibet alia persona de iustitia informetur, probabilitate non caret irregularitati locum non esse; quia ex prædicta informatione contrahi non potest irregularitas ex delicto, cum nullum ibi commissum sit. Neque item ex defectu perfectæ lenitatis, siquidem hæc tantum imposita est Iudici, cuiusque officialibus auctoritate publicè fungentibus, vt optime relato Vazq. notauit Gasp. Hurtado de irregular. diffinit. num. 40.

8. Hinc à fortiori constat confessarium negantem iudici absolutionem, nisi sententiam sanguinis proferat, ad quam in conscientia tenetur, non fore irregularem. Tum quia non procedit vt publicus iustitiæ minister. Tum quia credendum non est velle Ecclesiam irregularitate confessarium innodare ob actionem iure diuino debitam, & quam ipse excusare non potuit. Sicuti tradit Henric. lib. 14. cap. 16. numero 4. & in comm. l. 1. F. Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 4. Sayr. lib. 6. c. 18. n. 26. Mol. tract. 3. disp. 7. n. 18. Suar. disp. 47. sect. 1. n. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 1. num. 32.

9. Item est si confessarius penitentem obligaret ad fatendum delictum morte, vel mutilatione dignum, ad cuius manifestationem iure naturali tenetur, quia eo casu non concurrit ad mortem ex parte Iudicis inferentis, sed ex parte iustitientis, ac proinde ab irregularitate ministris publicis iniuncta excusari debet, præterquam quod opus obligatorium præstat, ob cuius causam nullo impedimento affici debet. Sicuti tradunt Coninch. d. disp. 18. dub. 10. n. 9. & 96. Henric. Auila. & Bonac. loc. alleg. Ob eandem rationem consules obedire sententiæ mortis iustæ, aut ab appellatione iniusta cessare irregularis non est censendus. Qui vero consuleret ratione appellationem interponeret, cum legitime interponi possit, & ob eam causam eius mors acceleratur, communiter Doctores censent irregularem fore. Sed hoc credo esse intelligendum, quando prædictum consilium ab aduocato procedit iuridice. Secus vero si priuatum detur, quia eo casu non concurrit ad mortem, vt persona publica, & iustitiæ minister, sed potius, vt priuatus, & ex parte mortem sustinentis.

§. IV.

De aliis ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt.

1. Ex solo concursu auctoritatis publicæ factæ hæc irregularitas inducitur.
2. Vltra Iudicem, accusatorem, testem, Aduocatum, &c. est irregularis notarius sententiam dictans, signans, &c.

EX præcedenti §. colligi potest huic irregularitati non esse locum nisi ex concursu ad mortem, seu mutilationem Fer. d. de Castro. Sum. Mor. Pars VI.

authoritate publicæ præstito, quia solum ministris publicis hæc irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis inducitur in eam, vt disp. 51. & cap. sententiam. Ne clericus, vel monachus & cap. prælatus de homicidio lib. 6. & aliis. Quocirca obseruandum maxime est, an concursus ad mortem condemnati præstitus tanquam persona publica, vel tanquam priuata, nam si vt persona publica irregularitatem contrahis, secus si vt persona priuata.

Hinc fit vltra Iudicem, testem, accusatorem, Aduocatum irregularem esse Notarium, seu Tabellionem testium depositiones recipientem, illatue legentem, quando publicantur. Item sententiam dictantem, signantem à famulo scriptam, sigillo authenticantem, vel pronunciantem. Quinimo scribentem sententiam tanquam officialem iustitiæ; quia omnes hi ad prolationem sententiæ auctoritate publicæ concurrunt. Secus verbò dicendum est de famulo transcribente scripturam factam à notario, quia sine illo transumptio reus condemnatur; si uti famulus vsurarii, qui ad restituendum obligatur cum vsuris cooperatus fuerit, vel contractum faciendum, seu scribendo rationem dati, & accepti, secus si solum transcriberet scripturam vsurariam.

Deinde est irregularis tortor reus, si inde reus confiteatur crimen ob cuius causam pena sanguinis afficiatur, nisi hoc sit in tribunali inquisitionis. Item omnes deficientes reum ad mortem & comitantes iudicem ad custodiam tam equitres, quam pedestres, non tamen populus, vel Clerici, qui ad spectandum assistunt; nam esto Clericis prohibitum sit sententiæ sanguinis assistere, Cap. sententia sanguinis. Ne Clerici, vel Monachi, non tamen eorum assistentia culpam grauem inducit, etiam si ex curiositate fiat, vt docet Suar. d. 47. sect. 4. in fine. Præterquam quod consuetudine videtur præceptum illud abrogatum. Item præco præcedens reum, & illius sententiam proclamans, & generaliter omnes illi qui vt publicæ iustitiæ ministri concurrunt hæc irregularitate ligantur. Qui verbò vt priuata personæ morti cooperati fuerint hæc irregularitate non videtur ligari. Quapropter monens reum vt admoeat caput stipiti, vel ascendat scalas, tamen inde reus citius moriatur, & confessarius instigans equum, quo reus ad supplicium ducitur, vel carissimum possessio officio fungit irregularis non sunt; quia in his actionibus non procedunt vt publici ministri. Præterquam quod leuia sunt, & pro nihilo reputari debent. Illud certum esse debet, irregularem non esse, qui iudicem rogaret, ne reum per solitas calles duceret, tamen inde mors acceleretur, quia illa acceleratio per accidens contingit, præterquam quod non procedit ex aucto tanquam à publico iustitiæ ministro.

§. V.

De irregularitate contingente in bello iusto.

1. Milites ibidem occisantes, seu mutilantes irregulares sunt.
2. Nullus etiam sacerdos ad occidendum exhortans, aut propria manu pugnans irregularis est, nisi ipse per se occiderit, aut deformauerit.
3. Satisfit obiectio.
4. Hoc intelligendum est in bello iusto offensiuo.
5. Si verbò bellum non offensiuum, sed defensiuum aggressi fuerit, satis probabile est nullam irregularitatem contrahi.
6. In hac irregularitate solus Pontifex dispensare potest.
7. Sufficiens dispensatio est, si Pontifex concederet Clerico facultatem propria manu pugnandi.

AD irregularitatem contractam ex defectu perfectæ lenitatis reducitur quæ ortum habet ex occisionibus, seu mutilationibus in bello iusto contingentibus. Cum enim ibi milites vt ministri publici, & auctoritate à republica accepta mutant, & occidant, efficitur ex defectu perfectæ lenitatis à susceptione ordinum, altarisque ministerio excludi. Neque obest quod accepta militia sæpe contingat in defensionem propriæ patriæ inimicos occidere, quia liberè in eam se necessitatem coniecerunt, eum nomen militiæ dederunt, & bellum offensiuum aggressi sunt. Sicuti Iudex sententiam sanguinis proferens, & illam ex officio exequens irregularitatem non contrahit, quamuis ex obligatione iustitiæ & profert, & exequi sententiam debeant. Sicuti ex communi omnium Doctorum tradit Molin. tractat. 2. de iustit. disputat. 109. conclus. 2. Dixi in bello iusto; nam si bellum iniustum sit irregularitas inde contracta vt pote ex delicto, extenditur ad omnes eos qui quomodocumque occisioni, vel mutilationi concurrerint, de quibus infra.

In bello igitur iusto nullus etiam Sacerdos ad occidendum exhortans, aut propria manu pugnans irregularis est, nisi ipse per se occiderit, aut deformauerit. Vt ex communi docet Panormit. cap. penultim. & vit. de Clerico percussore Nauar.